

MEDIS ... TISDAG 5. oktober

TVÅ MINUTERS UPPGIFT ... PERFEKT PARTICIP

T.ex. Dörren är stängd

... eller

Martin har målat stolen. Stolen är målad.

Perfekt particip används oftast som ett adjektiv. Det står alltså predikativt efter t.ex. verben vara, bli, se ut, känna sig, verka, låta, eller attributivt som bestämning före ett substantiv.

Några exempel:

- Min lägenhet har inte blivit *städat* på länge.
- Det är inte roligt att komma hem till en *ostädad* lägenhet.
- Jag trivs inte i den här *ostädade* lägenheten.

- Våra biljetter är redan *beställda*.
- Jag skulle hämta tre *beställda* biljetter. Går det bra här?
- Nej, tyvärr. De *beställda* biljetterna måste hämtas i nästa kassa.

- Bildörren var *låst* och jag hade ingen nyckel.
- Det är inga problem för en tjuv att öppna en *låst* bildörr, men jag kunde minsann inte öppna den *låsta* dörren.

Du får 2 minuter för denna uppgift

FRÅN HIMMELEN FALLEN ... av Louise Hoffsten & Albin Lee Meldau

<https://www.youtube.com/watch?v=MGfXsv67hjY>

En kort musikalisk paus

MÅNDAGSMÖTE ... FULL KOLL

Öppna länken nedan och läs sidor 24 - 32

<https://www.smakprov.se/smakprov/visa/9789140672254/partner/smakprov>

När Du läst klart alla sidor gå tillbaka till sida 26 och läs dialogen en gång till. PLEASE.

Därefter skall Du hitta på Din egen dialog där följande uttryck finns med:

- Visserligen
- De höll på ett bra tag
- Allvarligt talat
- Hur spännande som helst!
- Då säger vi så
- Det är ju löjligt

Du har 25 min

INTERVJU

Så här planerar du en intervju

Innan du gör en intervju måste du tänka igenom vad du vill veta. Du bör också fundera på vem som passar bäst att intervjua och hur du ska ställa frågorna till den personen. Därför är det bra om du skriver ner dina tankar och funderingar kring intervjun i förväg. Då får du en bra överblick över vad som är grunden för din undersökning.

Lös eller fast struktur?

Man kan planera en intervju på flera olika sätt. Man kan till exempel göra en strukturerad intervju, som innebär att hela intervjun är tidsanpassad och organiserad in i minsta detalj. I en strukturerad intervju har alla frågor formulerats i förväg i en planerad ordning.

Motsatsen till en strukturerad intervju är en ostrukturerad intervju. Här har frågorna inte förberetts i förväg. I stället glider frågorna långsamt in i samtalet och ställs när de uppstår naturligt.

Semistrukturerad intervju

Om intervjun har en väldigt fast struktur kan den snabbt börja påminna om ett förhör. Det kan också vara svårt att hålla koll på en helt

ostrukturerad intervju. Risken finns att samtalet flyter iväg i sidospår så att man inte får svar på de frågor man har tänkt sig.

De flesta väljer därför att göra en semistrukturerad intervju, som är ett mellanting mellan de två varianterna. Då har intervjuaren en plan för intervjun och förbereder några frågor i förväg. Strukturen är dock inte så fast, så det finns möjlighet att ställa andra frågor under samtalets gång. Då har man fortfarande kontroll över intervjun, men det finns också möjlighet att hitta nya sidor av ämnet.

Förtroende och glidande övergångar

För att intervjun ska bli bra måste ett förtroende byggas upp mellan intervjuaren och intervjupersonen. Därför brukar intervjun börja med de lättaste och mest allmänna frågorna och sluta med de mer personliga.

Det är en fördel med en glidande övergång mellan ämnena som du vill prata om. Därför bör frågorna ställas i en logisk ordning. Då får intervjun bättre innehåll och den blir mer användbar.

Val av intervjuperson

Först och främst ska intervjupersonen vara relevant för ämnet som du vill belysa. Det kan till exempel vara en expert som har goda kunskaper i ämnet, eller någon som har en stark ståndpunkt i frågan. Politiker och andra beslutsfattare kan också vara intressanta intervjupersoner.

Före intervjun

Du kan välja att ta kontakt med intervjupersonen via e-post eller telefon. När du ber att få boka tid för en intervju är det viktigt att du presenterar dig ordentligt och har planerat hur intervjun ska se ut. Därför måste du komma ihåg att:

- **berätta vem du är och var du kommer från**
- **beskriva ämnet som du vill belysa med intervjun**
- **redogöra för vad du vill intervjua personen om**
- **förklara varför du vill intervjua personen**
- **berätta vad du vill uppnå med intervjun**
- **tala om hur lång tid intervjun kommer att ta**
- **klargöra om du ska spela in intervjun på video eller med diktafon.**

När man bokar tid för en intervju är det god intervjusted att låta den som ska intervjuas bestämma tid och plats. Tänk på att det är intervjupersonen som gör dig en tjänst och inte tvärtom.

Under intervjun

När intervjun genomförs är det en fördel om ni är två som intervjuar. För det första kan ni stötta varandra och komplettera varandras frågor.

För det andra kan ni dela upp ansvaret så att en person har huvudansvaret för att ställa de frågor ni har förberett, medan den andra tar anteckningar och sköter tekniken.

Olika sorters intervjuer

Form och syfte

Det finns flera olika typer av intervjuer. Vilken intervjuform som passar bäst beror på vad du vill uppnå med intervjun och vilken information du söker. Det finns fem olika grundläggande intervjuformer: expertintervju, åsiktsintervju, gruppintervju, porträttintervju och enkätintervju. De vanligaste intervjuformerna i samhällskunskapen är expertintervjun, gruppintervjun och åsiktsintervjun.

Expertintervju

Expertintervjun används när man vill avslöja eller bekräfta ett förhållande genom samtal med en expert. En journalist kanske skriver om alkoholkonsumtionen i Danmark och behöver intervju en läkare som är expert på alkoholism för att få stöd till informationen i artikeln.

Åsiktsintervju

En åsiktsintervju används när du vill ringa in och belysa vad intervjupersonen tycker om ett ämne. Åsiktsintervjuer är särskilt lämpliga när du vill intervju personer med starka åsikter. Man får ofta en bättre och djupare förståelse för ämnet om man dessutom intervjuar en person som har en helt annan syn på ämnet. Det är viktigt att komma ihåg att åsikten måste vara relevant för den fråga du jobbar med.

Gruppintervju

Gruppintervjun kallas även för fokusgruppintervju. Här är det en hel grupp människor som intervjuas samtidigt. Fördelen med fokusgruppintervjun är att intervjupersonerna hör varandras svar och kan utmana och inspirera varandra så att de ser saker på nya sätt. Politiska partier använder till exempel gruppintervjuer för att testa hur en viss grupp människor reagerar på nya politiska förslag.

Enkätintervju

Enkätintervjuer är korta intervjuer med slumpmässigt utvalda personer som får säga sin mening om ett visst ämne. Du känner säkert igen dem från nyhetsprogram på tv där en reporter ställer en kort fråga till olika människor ute på stan.

Porträttintervju

Genom en porträttintervju får man inblick i en persons liv. Det kan till exempel vara en känd skådespelare, företagare eller politiker. Ofta handlar porträttintervjun om händelser som har varit viktiga för den intervjuades karriär eller åsikter.

Typer av frågor

Innan man gör en intervju är det klokt att bestämma sig för vilken typ av frågor som ska ställas. Det finns två grundläggande typer av frågor, som båda har fördelar och nackdelar.

Slutna frågor

En sluten fråga är en fråga som den intervjuade bara kan besvara på sätt som du har planerat i förväg. Det vanligaste är att slutna frågor bara kan besvaras med ja eller nej. Här är ett exempel: "Anser du att ungdomar dricker för mycket?"

Det är inte så bra att använda slutna frågor i intervjuer eftersom den intervjuade inte får möjlighet att reflektera och fundera över ämnet. Däremot används de ofta i enkätundersökningar där det behövs tydliga svars kategorier.

Fakta

Slutna frågor = frågor med ett fåtal korta, givna svar.

Öppna frågor = frågor med en mängd längre, inte givna svar.

Att formulera bra frågor

Oavsett vilken typ av fråga man väljer kan det vara svårt att formulera bra frågor. En bra intervjufråga ska helst uppfylla följande krav:

Den ska vara kortfattad och tydlig så att det inte råder någon tvekan om vad som efterfrågas.

Frågan bör vara endimensionell. Det innebär att man bara frågar om en sak i taget.

Frågan ska formuleras på ett neutralt sätt.

Den får inte vara ledande. Man bör till exempel inte formulera frågan så här: "Tycker du inte att regeringen har gjort dåligt ifrån sig den senaste tiden?"

Frågan bör inte vara alltför provocerande. En positiv stämning är viktigt för en bra intervju.

Öppna frågor

En öppen fråga är en fråga som ger intervjupersonen möjlighet att svara på olika sätt. Det gör att svaren blir mer nyanserade och man får djupare insikt i vad personen tycker om ämnet. Öppna frågor börjar ofta med vem, vad eller varför. Här är ett exempel: "Varför tror du att julhandeln slår nya rekord varje år?"

Öppna frågor passar bra i intervjuer eftersom intervjupersonen kan ge ett mer utförligt svar.

Du får 25 min

VERB OCH VERBFORMER

Vi fortsätter kvällen med att se på filmen om VERB

<https://www.youtube.com/watch?v=sEUqOLoMXwI&t=75s>

Du får 20 min

VERB

Verb är ord som berättar vad någon gör, till exempel skriver, dansar eller hoppar. Det är också ord som visar vad som händer, till exempel snöar, blåser eller regnar.

Huvudverb och hjälpverb

Varje gång du ska berätta vad du gör eller beskriva vad som händer behöver du verb, till exempel gå, äta, läsa, skriva, köra och tänka. Verb

kan också beskriva tillstånd, till exempel Alice är glad, Jimmy blev arg och Familjen heter Miller.

Verben delas in i två grupper, huvudverb och hjälpverb. Huvud verbet talar om vad som händer eller vad någon gör. För att bilda rätt tempus behöver huvud verbet ibland hjälp av ett hjälpverb. Hjälp verbet kan inte stå ensamt utan behöver ett huvudverb för att betyda något. I meningen Jag har sprungit är sprungit huvudverb och har hjälpverb.

Verbets tempus

Verb böjs i olika tidsformer. De kallas tempus. Tempus är latin och betyder tid. De vanligaste tempusformerna i svenskan är futurum, presens, preteritum, perfekt och pluskvamperfekt. Presens och preteritum är enkla tempus. Ett enkelt tempus består av bara ett verb. Presens är nutid, till exempel jag äter, står, går och springer. Preteritum är dåtid, till exempel jag åt, stod, gick och sprang.

Perfekt, pluskvamperfekt och futurum är sammansatta tempus. Det innebär att det finns två verb: ett huvudverb och ett hjälpverb – jag har ätit, jag hade ätit och jag ska äta.

presens (nu) äter,	preteritum (i går) åt	perfekt (har) har ätit
pluskvamperfekt (hade) hade ätit	futurum (ska) ska äta	

Verbets tema

I svenskan finns det tre temaformer: *infinitiv*, *preteritum* och *supinum*. Temaformerna visar hur verbet ska böjas. Verben delas in i grupper utifrån hur de böjs och indelningen bygger på verbens form i preteritum (dåtid). När du tar tema på ett verb ser du tydligt böjningsmönstret. I temat utgår vi från grundformen infinitiv, där *att* sätts före verbet. Preteritum är dåtid och supinum är något avslutat, alltså något som redan har eller hade hänt.

Om alla verb följde samma mönster skulle det vara lätt att lära sig hur de böjs. Men verben har olika böjningsmönster. Verb är antingen svaga, starka eller oregelbundna i sitt böjningsmönster. Verben *tala* och *visa* är exempel på svaga verb. Det innebär att de böjs endast genom att lägga till -de eller -t. Stammen ändras inte (*tala*, *visa*). I starka verb ändras vokaler inuti ordet, till exempel *skriva*, *skrev*, *skrivit* och *bryta*, *bröt*, *brutit*. Oregelbundna verb har en blandning av starka och svaga former, till exempel *gå*, *gick*, *gått* och *dö*, *dog*, *dött*.

infinitiv (att)	preteritum (i går)	supinum (har/hade)
tala	talade	talat
visa	visade	visat
skriva	skrev	skrivit
bryta	bröt	brutit

**gå
dö**

**gick
dog**

**gått
dött**

Aktiva och passiva verb

Ett verb kan stå i aktiv form eller passiv form. När någon gör något används den aktiva formen av verbet: Nils äter en hamburgare, Danielle köper en dator. När någon blir utsatt för något av någon annan används den passiva formen av verbet: Hamburgaren äts av Nils, Datorn blev köpt av Danielle. Den passiva verbformen kan bildas på två sätt – genom att lägga till ett -s eller genom att använda verbet bli.

Du får 15 min

VERBÖVNING

Starka och oregelbundna verb

1. Skriv verbformerna som passar i luckorna.

göra, gör, gjorde, gjort
Ska du ... din läxa ikväll?
Nej, den har jag redan
När ... du den?
Imorse. Jag ... alltid läxan på morgonen.

få, får, fick, fått
Mamma, kan jag ... en glass till.
Nej, du ... ju nyss en glass.
Ja, men pappa har ju ... två glassar!
Okej då. Du ... väl en till.

äta, äter, åt, ätit
I morse ... jag ingenting till frukost.
Har du inte ... någonting idag?
Nej, men nu ska jag ... lunch.
Jag ... alltid lunch klockan 11.30.

komma, kommer, kom, kommit
Varför ... du inte igår?
Jag kunde tyvärr inte
Vad synd! ... du imorgon då?
Har posten ...?
Nej, den brukar ... efter lunch.

skriva, skriver, skrev, skrivit
Nu måste jag ... till min syster.
Hur ofta ... du till henne?
Förut ... jag varje vecka, men nu har jag inte ... på flera veckor.

dricka, dricker, drack, druckit
Har du ... arabiskt kaffe?
Nej, jag ... aldrig kaffe.
Vad gillar du att ... då?
Jag ... ofta mjölk.
Mjölk! Det ... jag när jag var liten.

VUXET BARN ... av Albin Lee Meldau

<https://www.youtube.com/watch?v=xli820eu5fE>

Du kritar min vän fast cashen dom tas
S _ _ _ lite socker fast du inget har
Du tror hon har värme fast hon är _ _ _ _
Visar dig vägen mot moraliskt förfall
Hon ler mot dig nu fast hon vet du går
Försöker dra dig tillbaks mellan _ _ _ _ lå
Inget är så mörkt och kallt min vän
Som när du tappa fotfästet och trillar _ _ _ _
Intensiv parasit alla säger nej kan du dricka som vi andra kan du lugn
dig
Plötsligt en dag _ _ _ _ _ du inte mer
Bröderna dom gråter
Och mamma ber

E du ett vuxet barn
Och festen har tatt slut ”Tatt = tagit”
Alla andra dom har lämnat
Men du fortsätter gå ut
E du ett vuxet barn
En sorglig _ _ _ _ _
Som blir livet på en spegel
Tänk om det slutar här
Tänk om det slutar _ _ _

Han vaknar karolinska hjärtat sluta slå
Kör i sig med och slår sig gul och blå
Allting bara snurrar döden står på lur
Ändå säger något följ med mig ut
Intensiv parasit alla säger nej kan du knarka som vi andra kan du lugn
dig
Plötsligt en dag finns du inte mer
Bröderna dom gråter
Och mamma _ _ _

Fyll i luckorna medan Du lyssnar på låten

Du får 12 minuter

... because i'm just a soul whose intentions are good

// DJ